

III

(Подготвителни актове)

ЕВРОПЕЙСКИ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ

533-ТА ПЛЕНАРНА СЕСИЯ НА ЕИСК, 14.3.2018 Г. – 15.3.2018 Г.

Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите — Борба с незаконното онлайн съдържание — Повишаване на отговорността на онлайн платформите“

[COM(2017) 555 final]

(2018/C 237/03)

Докладчик: **Bernardo HERNÁNDEZ BATALER**

Консултация	Европейска комисия, 17.11.2017 г.
Правно основание	Член 304 от Договора за функционирането на Европейския съюз
Компетентна секция	„Единен пазар, производство и потребление“
Приемане от секцията	9.3.2018 г.
Приемане на пленарна сесия	14.3.2018 г.
Пленарна сесия №	533
Резултат от гласуването („за“/„против“/„въздържал се“)	180/4/5

1. Заключение и препоръки

1.1 Незаконното онлайн съдържание е комплексен хоризонтален проблем, който трябва да бъде разгледан от различни гледни точки в зависимост от оценката на неговото въздействие, както и на хармонизирането му в правните рамки на държавите членки.

Европейският икономически и социален комитет (ЕИСК) подчертава значението на създаването на подходяща и балансирана регулаторна рамка за платформите в цифровия единен пазар, която да може да допринесе за установяването на климат на доверие както за предприятията, така и за потребителите като цяло, а това ще им позволи да използват платформите с доверие. Трябва да се приемат гъвкави и жизнеспособни политически подходи в областта на регулацията и саморегулацията, които да отговорят директно на предизвикателствата, по-специално по отношение на процедурите за откриване, разследване, уведомяване и премахване на незаконно съдържание от платформите.

1.2 ЕИСК счита, че при приемането на критерии и мерки в тази област е необходимо да се следват изразените по тези въпроси позиции в неговите предходни становища. Отправна точка следва да бъде разбирането, че това, което е незаконно в реалния, е незаконно и във виртуалния („онлайн“) свят. ЕИСК подчертава значението на технологичната неутралност, както и че е важно да има съгласуваност между правилата, които се прилагат онлайн и офлайн в равностойни ситуации, в необходимата и възможната степен.

1.3 Изключително важно е да се постигне максимален баланс между ограниченията, предвиждани по отношение на незаконното съдържание, и гарантирането на основните права, както и що се отнася до различния размер и дейност на онлайн платформите.

ЕИСК призовава Комисията да предприеме подходящи действия срещу нарастващото присъствие в онлайн платформите на съдържащи насилие и/или дискриминационни послания, като подчертава, че е важно да бъдат защитени уязвимите хора и децата, както и да се води борба с всички форми на расизъм, сексизъм, подбуждане към тероризъм и тормоз също и в цифровата среда.

1.4 Следва да се има предвид по-специално ефективността на действията, които трябва да бъдат предприети във връзка с онлайн платформите, чиито седалища се намират извън територията на Европейския съюз.

Комисията следва също да преразгледа и определи, доколкото е възможно, изложеното незаконно съдържание, така че да може да бъде включено и друго, което не е изрично упоменато в съобщението.

Във всички случаи прилагането на водещите принципи за процедурите за откриване, разследване, уведомяване и премахване на такова съдържание би трябвало да бъде насърчавано в следните хипотези:

1) за защита на признатите в международните конвенции права, като например тези за предпазване на:

- децата от онова цифрово съдържание, което може да бъде в разрез с Конвенцията за правата на детето;
- хората с увреждания от онова цифрово съдържание, което може да бъде в разрез с Конвенцията за правата на хората с увреждания;

2) недопускане на дискриминация въз основа на пола в цифровото съдържание, по-специално що се отнася до прилагането на принципа на равнопоставеност на жените и мъжете по отношение на достъпа до стоки и услуги и предоставянето на такива, и гарантиране на равенството между половете и човешкото достойнство в рекламите;

3) гарантиране, че цифровото съдържание съответства на разпоредбите на Програмата в областта на цифровите технологии с цел по-голяма безопасност и повече права на потребителите в цифровото общество.

Съобщението би трябвало да отразява значението, което може да има незаконното съдържание за единния пазар, така че да могат да се предприемат превантивни мерки, необходими за запазване на функционирането му, в съответствие с принципите, залегнали в изграждането му.

1.5 Накратко, Комитетът счита за изключително целесъобразна инициативата на Европейската комисия да представи настоящото съобщение, в което като цяло се предлага правилен подход за борба с незаконното съдържание в онлайн платформите. Във връзка с това следва да се обмисли възможността за преразглеждане на съдържанието на Директивата за електронната търговия, Директивата относно нелоялните търговски практики и Директивата относно заблуждаващата и сравнителната реклама, основавайки се, наред с други критерии, на норми, които ще бъдат валидни в бъдеще, технологично неутрални и от жизненоважно значение за развитието на европейските платформи, така че да не се създава несигурност сред стопанските субекти, нито да се ограничава достъпът до цифрови услуги.

2. Контекст

2.1 Онлайн платформите са вид доставчици на информационното общество, които играят ролята на посредници в определена цифрова екосистема. Те обхващат широк кръг от участници в многобройни икономически дейности, като електронната търговия, медиите, търсачките, икономиката на сътрудничеството, нестопанските дейности, разпространението на културно съдържание или социалните мрежи. Те не са предмет на ясно и точно определение, чието формулиране е трудно поради постоянно променящия им се характер. Понастоящем те играят важна роля на вътрешния пазар, която в бъдеще ще нараства.

2.2 Комисията вече разгледа темата за онлайн платформите във връзка с цифровия единен пазар⁽¹⁾, като отбеляза, че ефективното стимулиране на иновациите в тези сектори, едновременно с подходящата защита на законните интереси на потребителите и ползвателите, е може би най-важното предизвикателство, пред което е изправен ЕС днес по отношение на гарантирането на бъдещата си конкурентоспособност в световен план. За целта Комисията беше предвидила преглед на директивите в областта на далекосъобщенията, неприкосновеността на личния живот и електронните съобщения във връзка с мястото на онлайн комуникационните ОТП услуги.

⁽¹⁾ COM(2016) 288 final от 25 май 2016 г., Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите „Онлайн платформите и цифровият единен пазар. Възможности и предизвикателства пред Европа“.

2.3 ЕИСК вече изрази своята позиция ⁽²⁾ по това съобщение, като подчерта, че много онлайн платформи са важни елементи в икономиката на споделянето, и потвърди констатациите си относно икономиката на споделянето, особено по отношение на защитата на потребителите, работниците и самостоятелно заетите лица. Беше подчертана и необходимостта от преодоляване на риска от регулаторна разпокъсаност, поради което беше посочена нуждата от приемане на съгласуван подход в ЕС.

2.4 Сега с настоящото съобщение Комисията разглежда т. нар. „борба с незаконното онлайн съдържание“ със стремежа да повиши отговорността на онлайн платформите, излагайки поредица от принципи и насоки, така че онлайн платформите да засилят борбата си срещу незаконното съдържание в сътрудничество с националните органи, държавите членки и други заинтересовани страни.

2.4.1. Целта е по-ефективно прилагане на добри практики за предотвратяване, откриване, премахване и блокиране на достъпа до незаконно съдържание, за:

- 1) да се гарантира действителното премахване на такова съдържание;
- 2) да се насърчават прозрачността и защитата на основните права онлайн;
- 3) да се разяснява отговорността на платформите, когато предприемат ефективни мерки за откриване или премахване на незаконно съдържание или за блокиране на достъпа до него (т.нар. действия в духа на „добрия самарянин“).

2.4.2. Правната рамка на ЕС се състои от задължителни и незадължителни норми, по-специално Директивата за електронната търговия ⁽³⁾, с която се хармонизират условията, съгласно които онлайн платформите могат да се възползват от освобождаването от отговорност по отношение на незаконното съдържание, което хостват в рамките на цифровия единен пазар.

2.4.3. Понастоящем в ЕС не съществува хармонизиран и съгласуван подход за премахването на незаконно съдържание, тъй като това, което следва да се счита за незаконно, се определя от конкретно законодателство на равнище ЕС, както и от националното законодателство. При всички случаи един по-хармонизиран подход ще даде възможност за по-ефективна борба с незаконното съдържание и ще спомогне за развитието на цифровия пазар.

2.4.4. В съобщението се разглеждат критериите, които трябва да бъдат установени по отношение на поведението на онлайн платформите, компетентните органи и ползвателите с цел по-бързо и ефективно откриване на незаконно съдържание. В тази връзка се счита, че онлайн платформите следва да задълбочават систематично сътрудничеството си с компетентните органи в държавите членки, а държавите членки следва да вземат нужните мерки, така че съдилищата да могат да предприемат ефективни действия спрямо незаконното онлайн съдържание, както и да засилят трансграничното сътрудничество.

2.4.4.1. Счита се също така, че с цел по-бързото и по-надеждно премахване на незаконното онлайн съдържание, следва да се създадат механизми, които да позволят действия от страна на „доверените податели на сигнали“. Това са субекти, специализирани в разпознаването на незаконно съдържание, или специални структури за откриване и разпознаване на такова онлайн съдържание. Комисията ще проучи възможността да бъдат определени общи критерии на равнище ЕС, приложими за доверените податели на сигнали.

2.4.4.2. Що се отнася до комуникацията с ползвателите, се счита, че онлайн платформите следва да въведат леснодостъпен и удобен за ползване механизъм, който да позволява на ползвателите им да подават сигнали за намиращо се на съответната платформа съдържание, което смятат за незаконно.

2.4.4.3. По отношение на осигуряването на високо качество на сигналите се счита, че следва да се въведат ефективни механизми, с които да се улесни подаването на достатъчно точни и обосновани сигнали.

2.4.5. Приема се за целесъобразно въвеждането на проактивни мерки в онлайн платформите във връзка с освобождаването от отговорност и използването на технологиите за откриване и разпознаване на незаконно съдържание.

2.4.6. Премахването на незаконно съдържание е друг аспект, разгледан в съобщението, чрез който се цели установяването на надеждни гаранции, ограничаващи риска от премахване на съдържание, което не е незаконно. Комисията се стреми към постигане на т.нар. „експедитивно“ премахване на незаконното съдържание и уведомяване на правоприлагащите органи за престъпленията, както и към по-голяма прозрачност на политиката на платформите по отношение на съдържанието и на процедурите за „сигнализиране и предприемане на действия“.

⁽²⁾ ОВ С 75, 10.3.2017 г., стр. 119.

⁽³⁾ Директива 2000/31/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 8 юни 2000 г. за електронната търговия (ОВ L 178, 17.7.2000 г., стр. 1).

2.4.7. По отношение на въвеждането на предпазни мерки срещу прекомерното премахване на съдържание и злоупотреби със системата Комисията разглежда възможността за оспорване на сигнал и мерките срещу недобросъвестни сигнали и контрасигнали.

2.4.8. С оглед на предотвратяването на повторната поява на незаконно съдържание се разглежда възможността за предприемане на мерки, които да възпират ползвателите да публикуват многократно незаконно съдържание от едно и също естество, за да се прекрати разпространението на подобно съдържание, и се насърчи по-активно използването и разработване на технологии за предотвратяване на повторната поява на незаконно съдържание онлайн, например чрез автоматични филтри срещу повторно публикуване онлайн.

2.4.9. В крайна сметка в съобщението се дават насоки, но не се променя приложимата правна уредба, нито се съдържат задължителни правни норми. Неговата основна цел е да даде насоки на онлайн платформите относно най-добрия начин, по който могат да изпълняват своите отговорности във връзка с борбата с незаконното съдържание, което биха могли да хостват. То също така цели разпространяването на добрите процедурни практики по отношение на различните форми на незаконно съдържание и насърчаването на по-тясното сътрудничество между платформите и компетентните органи.

3. Общи бележки

3.1. ЕИСК взема под внимание съобщението и приканва Комисията да изготви програми и да приеме ефикасни мерки, даващи възможност за установяване на стабилна и последователна правна рамка за премахване на незаконното съдържание по ефективен начин. Освен това счита съобщението за целесъобразно с оглед на въздействието, което понастоящем цифровите платформи оказват върху ежедневието и рисковете, съпътстващи тяхната социална проекция и въздействието върху цифровия единен пазар, чиято цел е да предотврати разпокъсаността между националните законодателства и да отстрани техническите, правните и данъчните пречки, така че да се даде възможност на предприятията, гражданите и потребителите да се възползват пълноценно от цифровите инструменти и услуги.

ЕИСК подчертава необходимостта онлайн платформите да водят борба с незаконното съдържание и неоялните търговски практики (напр. препродажбата на билети за събития с развлекателен характер на многократно завишени цени), чрез нормативни мерки, допълнени от ефективни мерки за саморегулиране (например чрез много ясни условия за използване и подходящи механизми за установяване на извършителите на повтарящи се нарушения или чрез специализирани екипи за модериране на съдържание и чрез проследяване на незаконното съдържание) или посредством хибридни мерки;

3.2. ЕИСК счита, че следва да се преразгледат и определят случаите на незаконно съдържание, така че да не се ограничават с цитираните в съобщението (подбуждане към тероризъм, ксенофобски изказвания, които публично подбуждат омраза и насилие, материали, съдържащи сексуална злоупотреба с деца). Аналогично, биха могли да бъдат включени други случаи, като разпространението на явно злонамерени клевети, на материали, уронващи човешкото достойнство, или съдържание със сексистки характер в подкрепа на насилието, основано на пола, като целта не е изготвянето на изчерпателен списък, а установяването на критерии за тяхното идентифициране.

Поради това водещите принципи за процедурите за откриване, разследване, уведомяване и премахване на такова съдържание би трябвало да бъдат насърчавани в следните случаи:

1) за защита на признатите в международните конвенции права, като например тези за предпазване на:

- децата от онова цифрово съдържание, което може да бъде в разрез с Конвенцията за правата на детето;
- хората с увреждания от онова цифрово съдържание, което може да бъде в разрез с Конвенцията за правата на хората с увреждания;

2) недопускане на дискриминация въз основа на пола в цифровото съдържание, по-специално що се отнася до прилагането на принципа на равнопоставеност на жените и мъжете по отношение на достъпа до стоки и услуги и предоставянето на такива, и гарантиране на равенството между половете и човешкото достойнство в рекламите;

3) гарантиране, че цифровото съдържание съответства на разпоредбите на Програмата в областта на цифровите технологии с цел по-голяма безопасност и повече права на потребителите в цифровото общество.

3.3. ЕИСК подкрепя укрепването на мерките за борба срещу незаконното онлайн съдържание, по-специално за защита на ненавършилите пълнолетие лица, премахването на съдържание, свързано с подбуждане към омраза, съдържание, свързано с подбуждане към тероризъм, и призовава да се вземе предвид необходимостта от избягване на тормоза и насилието срещу уязвими лица.

3.4. При все това понятието за незаконно съдържание в цифровата среда е различно от правна гледна точка във всяка държава членка, както и от етична гледна точка за всеки човек. Могат да бъдат дадени примери, които не са толкова очевидни като посочените, когато определянето на дадено съдържание като незаконно зависи от тълкуването и разрешаването на конфликти, при които е налице сблъсък между основни права, като например свободата на изразяване и други признати права, и във връзка с това следва да се гарантира максимално съвместяване на правата с цел предотвратяване на подобни конфликти. Въпреки това следва да се подчертае колко е важно да се предприемат мерки срещу разпространението на фалшиви новини и в тази връзка ЕИСК счита, че онлайн платформите трябва да предоставят инструменти на ползвателите за изобличаване на фалшиви новини, така че другите ползватели да могат да бъдат информирани за оспорването на истинността на съответното съдържание. Освен това онлайн платформите могат да развият партньорства с „доверени податели на сигнали“, т.е. сертифицирани сайтове за проверяване на факти с цел повишаване на доверието на техните ползватели във валидността на онлайн съдържанието.

3.5. За илюстрация се препоръчва да се категоризират случаите на незаконно съдържание, така че да се постигне, доколкото е възможно, обща концепция в различните държави членки, което би улеснило тяхното приоритизиране и оценка. Във връзка с това по-долу се предлагат, наред с другото, следните елементи:

- национална сигурност (тероризъм, корупция, трафик на наркотици, трафик на оръжия, отклонение от данъчно облагане и изпиране на пари);
- защита на ненавършили пълнолетие лица (порнография, насилие и др.);
- трафик на хора, проституция и насилие, основано на пола, в т.ч. реклами със сексистки характер;
- защита на човешкото достойнство (подбуждане към омраза или дискриминация, основана на раса, пол или идеология, зачитане на сексуалната ориентация);
- икономическа сигурност (мошеничество и измама, пиратство и фалшификация и др.);
- сигурност на информацията (престъпно проникване до информация, предоставяне на информация с търговска цел, заобикаляне на конкуренцията, манипулиране на информацията и др.);
- защита на правото на неприкосновеност на личния живот (кибертормоз, филтриране и използване на лични данни, намеса в лична комуникация, намеса в лични данни за географското местоположение и др.);
- защита на доброто име (оклеветяване, незаконна сравнителна реклама и др.);
- интелектуална собственост.

3.5.1. Счита се за целесъобразно и постигането на концептуално сближаване на понятията „незаконно съдържание“ и „опасно съдържание“, което да предотврати превратното им тълкуване.

3.6. Поради последствията, които пораждаат, следва да се обърне специално внимание на концентрацията на икономическа власт на някои цифрови платформи, както и на изготвянето, обработването и разпространението на чисто информативно съдържание, което само изглежда законно, с други думи, което служи за прикриване на незаконни или дори опасни елементи. От друга страна, подобен подход следва да обхване и всичко, свързано с големите информационни масиви, и ползата за онлайн платформите от използването на тези данни.

3.7. Освен това с оглед на глобалния характер на този проблем е целесъобразно да се обърне внимание на възможността за анализ и обмисляне на инициативи за оптимално и ефективно сътрудничество и реципрочност в тази област, като се вземат предвид съответните принципи, като например принципите на информиране, избор, постепенно прехвърляне, сигурност, цялост на данните, достъп и изпълнение.

4. Конкретни бележки

4.1. Във връзка с общия контекст е целесъобразно да се обмисли преглед на Директивата за електронната търговия, приета през 2000 г., както и на Директивата за нелоялните търговски практики, приета през 2005 г., и на Директивата относно заблуждаващата и сравнителната реклама, приета през 2006 г. Трябва по-специално да бъдат разгледани аспектите, свързани с възникващите нови икономически модели, както и други, които не включват класически търговски отношения, и във всички случаи да се укрепи режимът на отговорност по отношение на съдържанието, разпространявано от платформите, по хармонизиран начин за територията на целия Съюз, както и да се отстранят пропуските в прилагането му. Това трябва да се направи, за да се повишат правната сигурност и доверието на предприятията и потребителите.

4.1.1. При всички случаи следва да се включат мерки срещу уебсайтовете, в които се съдържат нарушения на разпоредбите на тези директиви, като се предложи възможността за блокиране на достъпа до интернет страниците чрез прозрачни процедури и с подходящи предпазни мерки, с цел да се гарантира, че ограничението е в рамките на необходимото и е пропорционално, както и че потребителите са информирани за причината за ограничението. Тези гаранции следва да включват и възможността за съдебна защита.

4.1.2. Що се отнася до откриването и сигнализирането на незаконно съдържание, в съобщението се посочва, че следва да се прецени възможността националните съдилища и националните органи да приемат предохранителни мерки, както и други мерки за премахване или блокиране на достъпа до незаконно съдържание. Това следва да е придружено от мерки, формулирани при условията, посочени от ЕИСК за мерките, предвидени в Регламента за сътрудничество между органите за защита на потребителите ⁽⁴⁾.

4.2. Също така е целесъобразно да се установят механизми за определяне на отговорните лица и процедурите за ответни действия по отношение на оттеглянето на предварителните и последващите разрешения, както и да се посочат мерките, които следва да бъдат приети във всеки случай с оглед на контекста и наличната информация.

4.3. По същия начин могат да се изложат подробно аспектите, свързани с разрешаването на съдържание, посочени в предишни съобщения. Например могат да се изготвят списъци на онлайн платформи с незаконно съдържание, както и на такива, които разработват добри практики и са официално признати, като по този начин ще се засили конкуренцията по отношение на репутацията и доверието в мрежата.

Иновациите подпомагат инвестициите в научноизследователска и развойна дейност, повишават уменията на работниците и имат съществено значение за генериране на нови идеи и иновации. Технологичните иновации трябва да се прилагат в процедурите за откриване, идентифициране, премахване и предотвратяване на незаконно съдържание, чрез използване например на обработването на информация и цифровото разузнаване, на технологиите за автоматично откриване и филтриране, но в крайна сметка трябва да се гарантира, че индивидуалното решение на дадено лице и неговите действия съответстват на основните права и демократичните ценности.

Като потвърждава отново, че трябва да се намери баланс между ограничаването на незаконното съдържание и гарантирането на основните права, ЕИСК подчертава, че използването на съществуващите автоматични филтри ограничава непропорционално свободата на посредниците да осъществяват стопанската си дейност, правото на крайните ползватели на свобода на изразяване на мнение и правото на защита на личните данни. Универсални решения като например автоматичните филтри срещу повторно публикуване онлайн не следва да бъдат налагани на отрасъла, без да вземат предвид специфичните потребности на малките и средните предприятия в сектора на информационните технологии. Настоящите най-добри практики при автоматичните филтри показват, че е необходимо систематично прилагане на принципа на човешко участие. Става въпрос за система, в която окончателните, съобразени с контекста решения във връзка с относително малък брой спорни случаи, се вземат винаги от хората, за да се намали вероятността от нарушаване на основното право на свобода на изразяване. Трябва да бъде ясно заявено, че изкуственият интелект не следва да замести решенията, вземани от хората въз основа на етични преценки.

4.4. Що се отнася до сигналите, се предлага да се въведат процедури за акредитация на доверени податели на сигнали, както и по отношение на „осигуряване на високо качество на сигналите“, и следва да се изтъкне отново целесъобразността на публичното оповестяване на сигналите.

4.5. Сред проактивните мерки в съобщението не се разглежда ясно предложение за проактивни, превантивни и превъзпитателни мерки, които да позволяват разгръщането на редица политически инициативи в тази връзка, а тяхното уточняване е изключително важно за осъществяването на цялостна и ефективна борба с незаконното цифрово съдържание.

4.6. Следва да се предвидят мерки за случаите, в които се налага преразглеждане на приетите решения, така че те да могат да бъдат обратими и да се разрешава възстановяването на погрешно премахнато съдържание или когато са налице злонамерени интереси при излъчването на определени послания, по-специално системите за извънсъдебно обжалване, с кодекс за поведение, в който да са предвидени санкции за неизпълнение.

ЕИСК призовава да се гарантира създаването на ефективни системи за уреждане на процедурите за подаване на жалби и разрешаване на спорове, опростявайки начина, по който МСП и потребителите могат да упражняват своите права.

⁽⁴⁾ ОВ С 34, 2.2.2017 г., стр. 100.

4.7. Що се отнася до премахването на незаконно съдържание, се предлага да се засили ефикасността на предложенията чрез въвеждане на един явно възпиращ елемент, както е публичното оповестяване на мерките, приети в рамките на съответната правна сигурност, което освен това ще засили и стандартите за прозрачност — необходимо условие за оптимално и ефективно прилагане на всяко законодателно предложение.

Следва да се гарантира високо равнище на защита между платформите, потребителите и другите икономически субекти. Важно е да се насърчават прозрачността в системата и укрепването на сътрудничеството между самите платформи и между платформите и властите, за да се активизира борбата срещу незаконното съдържание.

4.8. И накрая, специалните предложения, касаещи децата, следва да обхванат и други уязвими групи от възрастното население, като могат да бъдат адаптирани в зависимост от тяхната уязвимост.

Брюксел, 14 март 2018 г.

Председател
на Европейския икономически и социален комитет
Georges DASSIS
